

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Перша проректорка, головуєча на
засіданні вченої ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
_____ Ірина КОВТУН
«17» лютого 2021 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«Практична риторика»
для підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

м. Хмельницький
2021

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
	1.2.	Лекції		4
		Тема 1. Методика підготовки і проведення публічного виступу.		
		Тема 2. Виголошення промови.		4
		Тема 3. Культура та образність ораторського мовлення.		4
		Тема 4. Діалогічна та конфронтаційна риторика (еристика).		4
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	–	6
		Тема 1. Методика підготовки і проведення публічного виступу.		
		Тема 2. Виголошення промови.		7
		Тема 3. Діалогічна та конфронтаційна риторика (еристика).		8
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	8
	1.5.	Індивідуальні завдання	–	9
	1.6.	Підсумковий контроль	–	10
2.	Схема нарахування балів		–	16
3.	Рекомендовані джерела		–	18
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	23

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Взаємодія оратора й аудиторії	8	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	12
2.	Методика підготовки і проведення публічного виступу	10	2	2	-	-	12	-	2	2	-	-	-	12
3.	Диспозиція промови.	8	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	13
4.	Виголошення промови	10	2	2	-	-	12	-	2	2	-	-	-	12
5.	Культура та образність ораторського мовлення	8	2	-	-	-	12	-	2	-	-	-	-	12
6.	Діалогічна та конфронтаційна риторика (еристика)	10	2	2	-	-	13	-	2	2	-	-	-	13
	Всього годин:	90	8	6	-	-	76	90	8	6	-	-	-	76

1.2. Лекції

Тема 2. Методика підготовки і проведення публічного виступу (2 год).

Послідовність дій оратора при підготовці публічного виступу. Закон ступеневої послідовності. Методика підготовки тексту публічного виступу. Способи вибору теми і упорядкування матеріалу, формийого текстового оформлення. Стратегічний закон як оптимальна побудова програм виступу. Місце стратегічного закону в системі законів винаходу думки, його роль у переконанні аудиторії. Взаємозв'язок стратегічного закону з законом концепції та моделювання аудиторії. Місце концепції в розробці стратегії. Засоби розробки концепції виступу. Критерії відбору проблем у темі. Механізм виявлення суперечностей у проблемі. Конструктивні питання як засіб виявлення суперечностей у проблемі. Ознаки конструктивного питання. Поняття про тактичний закон мовлення. Визначення тактики виступу, головні елементи. Аргументація та її призначення. Основні критерії добору аргументів. Умови аргументації. Аргументи як логічна основа доказу. Поняття і типи доказу та спростування. Загальні принципи викладу основної частини виступу: принципи послідовності, підсилення, економії, відчуження. Особливості індукції, дедукції, аналогії, правила їх застосування. Висновки, підсумок, закінчення та методика відповіді на запитання слухачів.

Тема 4. Виголошення промови (2 год).

Виголошення як завершальний етап реалізації риторичної мети. Проблема ораторського шоку, його причини та техніка подолання. Зовнішній вигляд та манери оратора. Стратегія поведінки оратора: перед виступом, як виходити, як сидіти і стояти перед аудиторією, яке місце обрати для виголошення промови. Вимоги до зовнішності (поза) та до обличчя оратора: міміка, погляд, кінетика, жести. Паралінгвістичний арсенал оратора. Поняття модуляції звучання голосу: мелодійність, гучність, темп та інтонація. Сутнісні характеристики голосу, його властивості та гігієнічні вимоги. Техніка правильного дихання оратора. Стислість та багатослів'я ораторського мовлення. Методика і техніка публічного мовлення. Вимоги до синтаксису усного мовлення. Особливості будови речень ораторського мовлення. Мистецтво виразного виголошення промови. К.С. Станіславський про засоби виразного мовлення. Логічний вимір усного мовлення. Чинники актуалізації мовлення: актуальне членування фрази, ритміко-інтонаційне членування речення, смислове і ритміко-інтонаційне виділення слів за допомогою логічного наголосу. Паузи логічні і психологічні та їх функції. Інтонація як основний чинник актуалізації мовлення.

Структурні компоненти інтонації: зміна тону голосу за висотою, зміна темпу мовлення, логічні, психологічні і міжвіршові паузи, зміна тембру звучання голосу. Моделювання та управління аудиторією. Особливості виступів в режимі онлайн.

Тема 5. Культура та образність ораторського мовлення (2 год).

Поняття культури мовлення та правильності мовлення. Етичний аспект культури мовлення. Літературна мова і художня мова. Аспекти правильності мовлення: граматики, слововжиток, вимова. Багатство мови і штамп. Загальні ознаки культури ораторського мовлення. Особливості синтаксису ораторського мовлення. «Розмовність» - визначна риса ораторського мовлення. Найпоширеніші мовні помилки. Автологічна лексика, що виходить за межі літературної мови: просторіччя, канцеляризм, діалектизм, жаргонізм, неологізм, архаїзм, варваризм, солецизм. Стилїстика. Функціональні стилі мови (науковий, публіцистичний, художній, розмовний). Різновиди стилю мовлення за ознакою емоційно-експресивної забарвленості: стилістичне піднесене (історизми, архаїзми, поетична лексика); стилістичне знижене (просторіччя, вульгаризми). Різновиди стилю мовлення за функціональною спрямованістю: розмовне, наукове, офіційно-ділове, публіцистичне. Поняття «макаронічного стилю» (суржик). Фактори, що впливають на формування стилів. Основні ознаки мовної культури промовця: правильність, точність, логічність, багатство та різноманітність, чистота, доречність, достатність і ясність мовлення. Мовне самовдосконалення оратора: спостереження за власним і чужим мовленням, мовленнєвий самоаналіз, систематичне збагачення словникового запасу. Елоквенція: паралогічні засоби ораторського мовлення.

Тема 6. Діалогічна та конфронтаційна риторика (2 год).

Техніка проведення діалогу. Різновиди бесіди. Типи співрозмовників. Діалог як риторичний дискурс. З історії риторики діалогу: сократівська майєвтика та іронія як спосіб знаходження істини у процесі діалогу. Проблема активного слухання. Види слухання: поверхнєве, логічне, співпереживання. Типи діалогу: формальний, ігровий, діловий, духовний. Поняття інсайту у діалозі. Риторика як еристика: мистецтво суперечки. Еристика: витoki та еволюція поняття. З історії питання. Античність: міфологія еристики. Софістичні та діалектичні моделі переконання як моральний вибір людини. Основні ознаки суперечки: доказовість та переконливість. Передумови її виникнення. Теза або тема дискусії. Типологія дискусії. Вимоги до тези та антитези. Поділ суперечок за цілями учасників та їх мотивами. Помилки у тезі. Помилки в доказах. Помилки у зв'язку між аргументами і тезисом. Стратегія суперечки.

1. 3. Темі семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Методика підготовки і проведення публічного виступу.	2	2
2.	Виголошення промови.	2	2
3.	Діалогічна та конфронтаційна риторика (еристика).	2	2

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1.

Методика підготовки і проведення публічного виступу.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Методика підготовки тексту публічного виступу.
2. Способи вибору теми і упорядкування матеріалу, форми його текстового оформлення.
3. Стратегічний закон як оптимальна побудова програми виступу. Місце стратегічного закону в системі законів винаходу думки, його роль у переконанні аудиторії.
4. Місце концепції в розробці стратегії. Засоби розробки концепції виступу.
5. Поняття про тактичний закон мовлення. Визначення тактики виступу, головні її елементи.
6. Аргументація та її призначення. Основні критерії добору аргументів. Умови аргументації. Аргументи як логічна основа доказу.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: культура мови, мовленнєвий закон, образність мови, стиль публічного виступу, підготовка промови, індивідуальний стиль.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття культури мови, що включає рівень володіння нормами усної і писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування;
- охарактеризуйте особливості мовленнєвого закону;

- складіть промову на тему «Ознаки якісного вступу»;
- встановіть особливості індивідуального стилю оратора та сформулюйте шляхи оволодіння ним;
- схематично (у вигляді малюнка) зобразіть види тропів та фігур, наведіть приклади їх доцільності використання в юридичній сфері;
- дайте відповідь на запитання – які основні етапи підготовки тексту промови?
- сформулюйте питання, на які повинен відповісти оратор під час підготовки промови;
- законспекуйте основні поради щодо підготовки промови.

Семінарське заняття 2. Виголошення промови.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Виголошення як завершальний етап реалізації риторичної мети.
2. Стратегія поведінки оратора.
3. Поняття модуляції звучання голосу: мелодійність, гучність, темп та інтонація.
4. Сутнісні характеристики голосу, його властивості та гігієнічні вимоги. Техніка правильного дихання оратора.
5. Стислість та багатослів'я ораторського мовлення. Методика і техніка публічного мовлення.
6. Інтонація як основний чинник актуалізації мовлення.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: оратор, функції оратора, мотиви, фази та етапи діяльності оратора, аудиторія, увага аудиторії, типи аудиторії, перешкоди контакту аудиторії і оратора.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- на основі лекційного матеріалу та рекомендованих літературних джерел розмежуйте наступні поняття: фази й етапи діяльності оратора, мотиви діяльності оратора.
- схематично відобразіть Фази стану уваги аудиторії під час промови оратора;
- підготуйте промову для потенційних аспірантів з метою переконати вступити до університету;
- чітко сформулюйте різницю між суб'єктивними й об'єктивними перешкодами контакту аудиторії і оратора;

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Семінарське заняття 3.

Діалогічна та конфронтаційна риторика (еристика).

Питання для усного опитування та дискусії

1. Техніка проведення діалогу.
2. Проблема активного слухання. Види слухання: поверхнєве, логічне, співпереживання.
3. Типи діалогу: формальний, ігровий, діловий, духовний. Поняття інсайту у діалозі.
4. Еристика: витoki та еволюція поняття.
5. Основні ознаки суперечки: доказовість та переконливість.
6. Теза або тема дискусії. Типологія дискусії. Вимоги до тези та антитези.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: діалог, розвиток діалогу ораторського мистецтва, еристика, композиція виступу, стиль юридичної мови, теза.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- дайте визначення поняттю композиція виступу;
- встановіть етапи уваг аудиторії;
- сформулюйте основні історичні етапи розвитку еристики та згадайте надбання того часу;
- назвіть відомих ораторів Античності та їх праці;
- схематично відобразіть країни, в яких юридичне красномовство набуло найбільшого розвитку;
- сформулюйте діалог, який виникає під час навчального процесу зі студентом;
- запишіть тези;
- охарактеризуйте ораторське мистецтво на сучасному етапі.

1.4. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота аспірантів денної та заочної форми навчання включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма аспірантами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими аспірантами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи аспірантів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається аспірантом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refero* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом TimesNewRoman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Ораторське мистецтво як наука і соціальне явище.
2. Предмет і завдання ораторського мистецтва.
3. Функції ораторського мистецтва.

4. Зв'язок ораторського мистецтва з іншими науками.
5. Історія розвитку ораторського мистецтва в давній Грації.
6. Демосфен, його внесок у розвиток ораторського мистецтва.
7. Цицерон. Ораторське мистецтво в Римській імперії.
8. Ораторське мистецтво Київської Русі.
9. Ораторське мистецтво в Києво-Могилянській академії.
10. Ф. Прокопович про ораторське мистецтво.
11. Ораторське мистецтво України в ХХ сторіччі.
12. Види сучасного красномовства, їх коротка характеристика.
13. Академічне красномовство та його жанри.
14. Політичне красномовство та специфіка його напрямів.
15. Суспільно-побутове красномовство.
16. Церковне красномовство.
17. Судове красномовство та його особливості.
18. Судова промова, її види.
19. Психологічні засади судової промови.
20. Дипломатичне красномовство.
21. Етапи підготовки судової промови.
22. Промова прокурора.
23. Захисна промова.
24. Структура публічного виступу.
25. Етапи підготовки до публічного виступу.
26. Вступ, підсумки, заключення, їх призначення.
27. Методика відповіді на запитання слухачів.
28. Врахування особливостей слухачів під час підготовки до виступів.
29. Педагогічні аспекти в організаторській діяльності.
30. Психологічні аспекти в роботі ратора.
31. Вимоги до зовнішнього виду оратора.
32. Початок виступу, звернення, його призначення.
33. Інтонування виступу: наголоси, паузи.
34. Техніка мовлення і вимови.
35. Жести, їх значення в мовленнєвій діяльності.
36. Міміка, її характеристика.
37. Образ лектора, його складові.
38. Техніка дихання.
39. Складові професіоналізму оратора.
40. Поняття про риторичний ідеал.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет і функції практичної риторики.

2. Фази стану уваги аудиторії.
3. Увага як складова психологічної характеристики аудиторії, її види та властивості.
4. Послідовність дій оратора при підготовці публічного виступу.
5. Закон ступеневої послідовності.
6. Методика підготовки тексту публічного виступу.
7. Способи вибору теми і упорядкування матеріалу, форми його текстового оформлення.
8. Стратегічний закон як оптимальна побудова програми виступу
9. Місце стратегічного закону в системі законів винаходу думки, його роль у переконанні аудиторії.
10. Взаємозв'язок стратегічного закону з законом концепції та моделювання аудиторії.
11. Місце концепції в розробці стратегії. Засоби розробки концепції виступу.
12. Критерії відбору проблем у темі.
13. Механізм виявлення суперечностей у проблемі.
14. Конструктивні питання як засіб виявлення суперечностей у проблемі.
15. Ознаки конструктивного питання.
16. Поняття про тактичний закон мовлення.
17. Визначення тактики виступу, головні її елементи.
18. Аргументація та її призначення.
19. Основні критерії добору аргументів.
20. Умови аргументації.
21. Аргументи як логічна основа доказу.
22. Поняття і типи доказу та спростування.
23. Загальні принципи викладу основної
24. частини виступу: принципи послідовності, підсилення, економії, відчуження.
25. Особливості індукції, дедукції, аналогії, правила їх застосування.
26. Висновки, підсумок, закінчення та методика відповіді на запитання слухачів.
27. Фази стану уваги аудиторії під час промови оратора.
28. Рівні розуміння й мислення в характеристиці аудиторії.
29. Суб'єктивні й об'єктивні перешкоди контакту аудиторії і оратора та способи їх подолання.
30. Проблема подолання психологічних бар'єрів в аудиторії та способи вирішення.
31. Типи аудиторії за ставленням до оратора або промови.
32. Стратегія оратора, її місце і значення в діяльності оратора.
33. Структура і етапи побудови стратегії.
34. Зміст роботи оратора з розробки концепції, завдання й надзавдання та тези.
35. Тактика оратора.

36. Головні елементи тактики, їх значення.
37. Визначення основних категорій тактики: принципи, способи, прийоми та їх види.
38. Анатомія промови.
39. Прийоми викладення інформації в промові оратора.
40. Засоби активізації слухачів як прояв тактики оратора.
41. Техніка проведення діалогу.
42. Різновиди бесіди.
43. Типи співрозмовників. Діалог як риторичний дискурс.
44. Проблема активного слухання. Види слухання: поверхнєве, логічне, співпереживання.
45. Типи діалогу: формальний, ігровий, діловий, духовний. Поняття інсайту у діалозі.
46. Риторика як еристика: мистецтво суперечки. Еристика: витоки та еволюція поняття.
47. Античність: міфологія еристики.
48. Софістичні та діалектичні моделі переконання як моральний вибір людини.
49. Основні ознаки суперечки: доказовість та переконливість. Передумови її виникнення.
50. Теза або тема дискусії.
51. Типологія дискусії.
52. Вимоги до тези та антитези.
53. Поділ суперечок за цілями учасників та їх мотивами.
54. Помилки у тезі.
55. Помилки в доказах.
56. Помилки у зв'язку між аргументами і тезисом. Стратегія суперечки.
57. Тактичні помилки, шляхи їх усунення.
58. Поняття «культура мови».
59. Характеристика мовленнєвого закону.
60. Загальні ознаки мовної культури оратора.
61. Образність мови: засоби її створення.
62. Види тропів та фігур.
63. Поняття «стиль публічного виступу».
64. Види стилів.
65. Умови вибору стилю промови.
66. Індивідуальний стиль оратора, проблеми його створення і шляхи оволодіння ним.
67. Основні етапи підготовки тексту промови.
68. Форми текстового оформлення особливості їх матеріалу.
69. Види підготовки до виступу, використання.
70. Поняття й категорії техніки мовлення.
71. Характеристика голосу як інструменту оратора.
72. Логіко-інтонаційні закономірності промови.

- 73.Інтонаційно-виразні прийоми, їх місце і специфіка в переконанні аудиторії.
- 74.Мовні ноти: призначення, зміст.
- 75.Правила роботи з мовними нотами.
- 76.Виникнення юридичного красномовства в епоху Античності. Розвиток юридичного красномовства: від Середньовіччя до сучасності.
- 77.Основні етапи підготовки виступу юриста.
- 78.Композиція виступу.
- 79.Види і принципи ділового красномовства юриста.
- 80.Особливості мови права.
- 81.Стилі юридичної мови.
- 82.Поняття, предмет та зміст судової промови.
- 83.Засади судової промови: психологічна, етична, логічна. Комуникативна та інформативна функції судової промови.
- 84.Роль судових промов у здійсненні процесуальних функцій.
- 85.Види судових промов.
- 86.Збирання, аналіз та систематизація матеріалів справи.
- 87.Визначення процесуальної позиції у справі.
- 88.План судової промови.
- 89.Робота на мовою і стилем
- 90.Письмова підготовка промови.
- 91.Тези судової промови.
- 92.Початок із закінчення промови.
- 93.Культура та виразність судової промови.
- 94.Судова аудиторія та спілкування з нею.
- 95.Канали впливу на судову аудиторію: звукові, візуальні.
- 96.Стратегія промови судового оратора.
- 97.Роль полеміки в судовій промові.
- 98.Поняття обвинувальної промови, її вступна частина.
- 99.Викладення фактичних обставин злочину.
100. Аналіз та оцінка доказів.
101. Обґрунтування кваліфікації злочину.
102. Аналіз причин та умов, що сприяли вчиненню злочину.
Обґрунтування позиції про міру покарання.
103. Заключна частина обвинувальної промови.
104. Особливості промови прокурора при відмові від обвинувачення.
105. Репліка прокурора.
106. Промова прокурора в суді апеляційної та касаційної інстанцій.
107. Особливості судової промови при розгляді цивільних справ.
Промова адвоката-представника позивача.
108. Промова адвоката-представника відповідача.
109. Відмінність судової промови в суді першої інстанції від судових промов в апеляційній та касаційній інстанціях.
110. Промова прокурора у цивільній справі.

111. Промова адвоката (представника сторони) в господарському суді.
 112. Промова прокурора при підтриманні позову в господарському суді.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Фази стану уваги аудиторії.
2. Культура та виразність судової промови.

Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№	Форма	Кількість	Кількість відвіданих лекцій
---	-------	-----------	-----------------------------

з/п	навчання	лекцій за планом	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Денна	8	1,25	2,5	3,75	5	6,25	7,5	8,75	10

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 5 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

Отже, рівень знань студентів під час семінарських занять може оцінюватися кількістю балів у таких межах:

№ з/п	Рівень знань студентів	Кількість семінарських занять відповідно до навчального плану		
		Заняття		
1.	Високий (творчий)	90-100 %	10,0-11,0	–
2.	Достатній (конструктивно-варіативний)	82-89 %	9,0-9,5	–
		74-81 %	8,5	–
3.	Середній (репродуктивний)	64-73 %	7,5-8,9	–
		60-63 %	6,5-7,0	–
4.	Низький (рецептивно-продуктивний)	35-59 %	5,0-6,0	–
		0-34 %	0,0-4,5	–

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	9 тем	Номер теми									Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	3,5	3,5	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6									6
	Усього балів										20

У процесі вивчення навчальної дисципліни аспіранти виконують індивідуальні завдання у вигляді науково-дослідних робіт та рефератів. Тематику науково-дослідних робіт та рефератів, а також методичні рекомендації щодо їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми (в т. ч. із застосуванням дистанційних технологій);
- 2) слайдова презентація;
- 3) відео презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів та їх презентація.

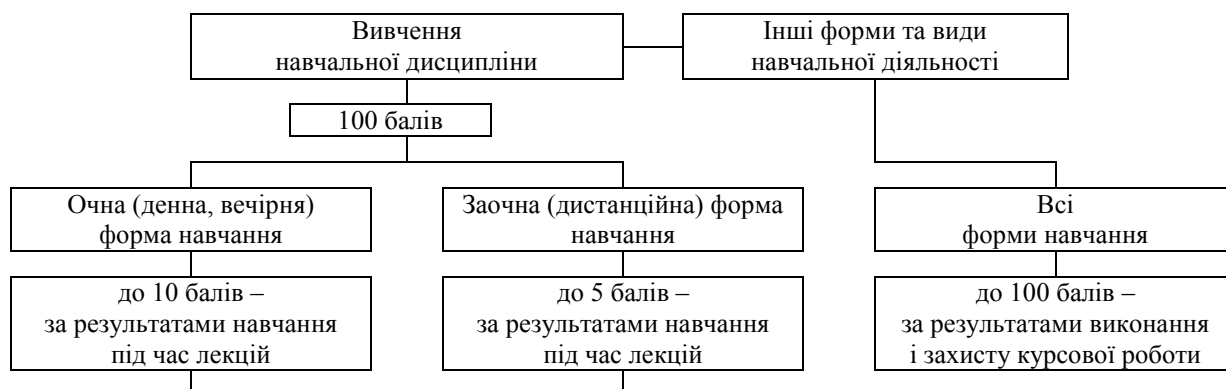
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

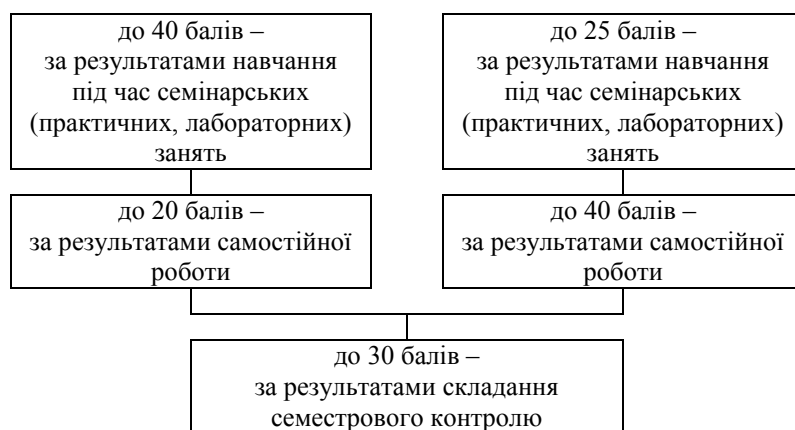
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
- 6) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку з використанням сучасних технологій, у тому числі комп'ютерних.

3. Схема нарахування балів

3.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

3.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 4 лекційних занять за денною формою навчання і 4 лекційних занять за заочною формою навчання.

3.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 3 семінарських занять за денною формою навчання.

Отже, рівень знань студентів під час семінарських занять може оцінюватися кількістю балів у таких межах:

№ з/п	Рівень знань студентів		Кількість семінарських занять відповідно до навчального плану	
			3 заняття	3 заняття
1.	Високий (творчий)	90-100 %	10,0-11,0	10,0-11,0
2.	Достатній (конструктивно-варіативний)	82-89 %	9,0-9,5	9,0-9,5
		74-81 %	8,5	8,5
3.	Середній (репродуктивний)	64-73 %	7,5-8,9	7,5-8,9
		60-63 %	6,5-7,0	6,5-7,0
4.	Низький (рецептивно-продуктивний)	35-59 %	5,0-6,0	5,0-6,0
		0-34 %	0,0-4,5	0,0-4,5

6.4. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та складності, але не може бути більше 6-8 балів для індивідуальних завдань та 10-12 балів для індивідуальних

навчально-дослідних завдань.

4. Рекомендовані джерела

Тема 1.

1. Античные риторики. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1978. 352 с.
2. Дячок М.Г. Ораторське мистецтво правника. – Хмельницький: ХІРУП, 2001. 218 с.
3. Давиденко В.В. Основи ораторського мистецтва та ділове спілкування сучасного спеціаліста: Навч. посіб. Вінниця. 2003. 167 с.
4. Золотослів: Хрестоматія до курсу риторики за ред. Г.М. Сагач. К.: РНМК, 1992. 158 с.
5. Ивакина Н.Н. Риторика для юристов. М.: Юристь, 2003. 357 с.
6. Кони А.Ф. Искусство речи на суде. Избранные произведения. В 2-х т. Т.1. – М.: Политиздат, 1959. С. 113 - 128.
7. Корнеги Д. Как приобретать друзей и оказывать влияние на людей / Пер. с англ. К.: Наук. думка, 1989. 222 с.
8. Пиз А. Язык жестов. М.: Дело, 1995. 304 с.
9. Судебные речи: Сб. Сост. М.Ф. Чудаков. Минск: Новое знание, 2002. 780 с.
10. Сагач Г. М. Ділова риторика : мистецтво риторичної комунікації : навч. посіб. К., 2003. 255 с.
11. Сагач Г. М. Риторичний квітник : афористичний золотослів. К., 2004. 178 с.
12. Сагач Г. М. Словник основних термінів та понять риторики. К., 2004. 205 с.
13. Сагач Г. М. Словник термінів красномовства. Г. М. Сагач. Золотослів. К., 1993. С. 315–359.
14. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. К. : ЦНЛ, 2004. 216 с.
15. Спанатій Л. С. Риторика : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів]. К. : Ін Юре, 2008. 144 с.

Тема 2.

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Риторика. Л.Світ, 2001. 240 с.
2. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова. К.ЮрінкомІнтер, 2002. 416 с.
3. Дадерко Л. Культура і стиль обвинувальної промови прокурора. Право України. 2000. № 11. С.134 – 138.
4. Дячок М. Г. Ораторське мистецтво правника: навчальний посібник за заг. ред. Олуйка В. М. Хмельницький, ХІУП, 2001. 202 с.

5. Зейкан Я. П. Захист у кримінальній справі. К. : 2007. 360 с.
6. Коні А. Як привернути й утримати увагу аудиторії. Закон і бізнес. 2004. 4-10 вересня (№ 36). С. 17.
7. Марфін М.І. Проблеми лектора-початківця вищого навчального закладу. Безпека життєдіяльності. 2006. № 10. С. 33 – 36.
8. Молдован В.В. Судова риторика. К.: Кондор. 2008. 328 с.
9. Москаль Р. Професійна лексика та юридична техніка як засоби професійного успіху юриста. Юрид. вісн. України. 2002. 21-27 грудня (№ 51). С. 9.
10. Овчиннікова А.П. Тенденції розвитку сучасної риторики // Актуальні проблеми держави і права. Вип. 18. О.: Юрид. літ., 2003. С. 69 – 74.
11. Овчиннікова А.П. Формування традицій мовного дискурсу в Україні. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 21. О.: Юрид. літ., 2003. С. 58 – 63.

Тема 3.

1. Ораторське мистецтво: підручник за ред. М. П. Требіна, Г. П. Клімової. Х.: «Право», 2013. 208 с.
2. Осипова Н.П., Воднік В.Д., Васильєв Г.Ю. та ін. Ораторське мистецтво. Х.: Одиссей, 2005. 144 с.
3. Писаренко Л.М. Мова як чинник формування ментальності юристів. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 21. О.: Юрид. літ., 2003. С. 63 – 67.
4. Радзвілл А. Мистецтво риторики або допомога юристу побудувати будь-який виступ. Юрид. журнал. 2005. № 8. С. 132 – 135.
5. Романова М.В. До питань риторики. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 18. О.: Юрид. літ., 2003. С. 935 – 937.
6. Сердюк Л. Розвиток зв'язного мовлення. Освіта. Технікуми. Коледжі. 2005. № 3/4 (№ 3). С. 81 – 83.
7. Судові промови адвокатів України. Кн. 1. К: Ред. журн. "Адвокат", 2000. 216 с.
8. Токарська А.С., Кочан І.М. Культура фахового мовлення правника. Л.: Світ, 2003. – 312 с.
9. Ясинюк М. М. Про деякі положення, які необхідно знати при підготовці до виступів в судових дебатах і безпека. 2006. № 5 / 1 (№ 1). С. 108 – 110.
10. Спанатій Л. С. Риторика : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів]. К. : Ін Юре, 2008. 144 с.
11. Стернин И. А. Практическая риторика : учеб. пособ. для студентов высш. учебн. заведений. М. : Академия, 2004. 272 с.
12. Шейнов В. П. Искусство убеждать. М., 2000. 187 с.
13. Шешко Н. Б. Риторика. Мн. : Современная школа, 2007. 272 с.

Тема 4.

1. Радзвілл А. Мистецтво риторики або допомога юристу побудувати будь-який виступ. Юрид. журнал. 2005. № 8. С. 132 – 135.
2. Романова М.В. До питань риторики. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 18. О.: Юрид. літ., 2003. С. 935 – 937.
3. Сердюк Л. Розвиток зв'язного мовлення. Освіта. Технікуми. Коледжі. 2005. № 3/4 (№ 3). С. 81 – 83.
4. Судові промови адвокатів України. Кн. 1. К: Ред. журн. "Адвокат", 2000. - 216 с.
5. Токарська А.С., Кочан І.М. Культура фахового мовлення правника. Л.: Світ, 2003. 312 с.
6. Ясинюк М. М. Про деякі положення, які необхідно знати при підготовці до виступів в судових дебатах. Право і безпека. 2006. № 5 / 1 (№ 1). С. 108 – 110.
7. Молдован В.В. Судова риторика. К.: Кондор. 2008. 328 с.
2. Москаль Р. Професійна лексика та юридична техніка як засоби професійного успіху юриста. Юрид. вісн. України. 2002. 21-27 грудня (№ 51). С. 9.
8. Овчиннікова А.П. Тенденції розвитку сучасної риторики. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 18. О.: Юрид. літ., 2003. С. 69 – 74.
9. Овчиннікова А.П. Формування традицій мовного дискурсу в Україні. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 21. О.: Юрид. літ., 2003. С. 58 – 63.
10. Ораторське мистецтво: підручник за ред. М. П. Требіна, Г. П. Клімової. Х.: «Право», 2013. 208 с.
11. Осипова Н.П., Воднік В.Д., Васильєв Г.Ю. та ін. Ораторське мистецтво. Х.: Одіссей, 2005. 144 с.
12. Дадерко Л. Культура і стиль обвинувальної промови прокурора. Право України. 2000. № 11. С. 134 – 138.
13. Дячок М. Г. Ораторське мистецтво правника: навчальний посібник за заг. ред. Олуйка В. М. Хмельницький, ХІУП, 2001. 202 с.
14. Зейкан Я. П. Захист у кримінальній справі. К. : 2007. 360 с.
15. Коні А. Як привернути й утримати увагу аудиторії. Закон і бізнес. 2004. 4-10 вересня (№ 36). С. 17.
16. Марфін М.І. Проблеми лектора-початківця вищого навчального закладу. Безпека життєдіяльності. 2006. № 10. С. 33 – 36.
17. Молдован В.В. Судова риторика. К.: Кондор. 2008. 328 с.

Тема 5.

1. Осипова Н.П., Воднік В.Д., Васильєв Г.Ю. та ін. Ораторське мистецтво. Х.: Одіссей, 2005. 144 с.
2. Писаренко Л.М. Мова як чинник формування ментальності юристів. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 21. О.: Юрид. літ., 2003. С. 63 – 67.
3. Радзвілл А. Мистецтво риторики або допомога юристу побудувати будь-який виступ. Юрид. журнал. 2005. № 8. С. 132 – 135.

4. Романова М.В. До питань риторики. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 18. О.:Юрид. літ., 2003. С. 935 – 937.
5. Сердюк Л. Розвиток зв'язного мовлення. Освіта. Технікуми. Коледжі. 2005. № 3/4 (№ 3). С. 81 – 83.
6. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Риторика. Л.:Світ, 2001. 240 с.
7. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова. К.:ЮрінкомІнтер, 2002. 416 с.
8. Дадерко Л. Культура і стиль обвинувальної промови прокурора // Право України. 2000. № 11. С.134 – 138.
9. Дячок М. Г. Ораторське мистецтво правника: навчальний посібник / М. Г. Дячок / за заг. ред. Олуйка В. М. –Хмельницький, ХІУП, 2001. 202 с.
10. Зейкан Я. П. Захист у кримінальній справі. К. : 2007. 360 с.
11. Коні А. Як повернути й утримати увагу аудиторії. Закон і бізнес. – 2004. 4-10 вересня (№ 36). С. 17.
12. Марфін М.І. Проблеми лектора-початківця вищого навчального закладу. Безпека життєдіяльності. – 2006. – № 10. – С. 33 – 36.
13. Молдован В.В. Судова риторика. К.:Кондор.2008. 328 с.
14. Москаль Р. Професійна лексика та юридична техніка як засоби професійного успіху юриста. Юрид. вісн. України. 2002. 21-27 грудня (№ 51). С. 9.
15. Овчиннікова А.П. Тенденції розвитку сучасної риторики // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 18. – О.:Юрид. літ., 2003. С.69 – 74.
16. Овчиннікова А.П. Формування традицій мовного дискурсу в Україні // Актуальні проблеми держави і права. Вип. 21. О.:Юрид. літ., 2003. С.58 – 63.
17. Ораторське мистецтво: підручник / за ред. М. П. Требіна, Г. П. Клімової. Х.: «Право», 2013. 208 с.
18. Осипова Н.П., Воднік В.Д., Васильєв Г.Ю. та ін. Ораторське мистецтво. – Х.:Одіссей, 2005. 144 с.

Тема 6.

1. Писаренко Л.М. Мова як чинник формування ментальності юристів. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 21. О.: Юрид. літ., 2003. С.63 – 67.
2. Радзвілл А. Мистецтво риторики або допомога юристу побудувати будь-який виступ. Юрид. журнал. 2005. № 8. С. 132 – 135.
3. Романова М.В. До питань риторики. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 18. О.:Юрид. літ., 2003. С. 935 – 937.
4. Сердюк Л. Розвиток зв'язного мовлення. Освіта. Технікуми. Коледжі. 2005. № 3/4 (№ 3). С. 81 – 83.
5. Судові промови адвокатів України. Кн. 1. К: Ред. журн. "Адвокат", 2000. - 216 с.
6. Токарська А.С., Кочан І.М. Культура фахового мовлення правника. Л.:Світ, 2003. 312 с.

7. Ясинюк М.М. Про деякі положення, які необхідно знати при підготовці до виступів в судових дебатах. Право і безпека. 2006. № 5 / 1 (№ 1). – С. 108 – 110.

8. Дебати : навч. посіб. К. : А.П.М., 2001. 205 с.

9. Мацько Л. І. Культура української фахової мови : навч. посіб. – К. : Академія. 2007. 360 с.

10. Пономарів О. Д. Культура слова. К. : Либідь, 2001. 207 с.

11. Риторика : учебник / под. ред. Н. А. Ипполитовой. – М: ТКВелби, Издательство “Проспект”. 2006. 445 с.

12. Сагач Г. М. Ділова риторика : мистецтво риторичної комунікації : навч. посіб. К. 2003. 255 с.

13. Сагач Г. М. Риторичний квітник : афористичний золотослів. К., 2004. 178 с.

14. Сагач Г. М. Словник основних термінів та понять риторики. К., 2004. – 205 с.

15. Сагач Г. М. Словник термінів красномовства. Г. М. Сагач. Золотослів. К., 1993. С. 315–359.

16. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. К. : ЦНЛ, 2004. 216 с.

17. Спанатій Л. С. Риторика : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів]. – К. : Ін Юре, 2008. – 144 с.

18. Стернин И. А. Практическая риторика : учеб. пособ. для студентов высш. учебн. заведений. М. : Академия, 2004. 272 с.

19. Шейнов В. П. Искусство убеждать. М., 2000. 187 с.

20. Шешко Н. Б. Риторика. – Мн. : Современная школа, 2007. 272 с.

21. Ораторське мистецтво. Підручник- Кацавець Руслан. Алерта. 2018. С. 238

22. Руслан Кацавець. Мова у професії юриста. Вид. 2. Підручник. ЦУЛ. 2019. 206 с.

23. Марк Роудз. Як розмовляти з ким завгодно. Впевнене спілкування в будь-якій ситуації. ЦУЛ. 2020. 160 с.

24. Джеймс Борг. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Фабула 2019. 304 с

25. Ольга Олійник. Сучасна ділова риторика. Навчальний посібник. Кондор. 2018. 166 с..

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua>
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.nads.gov.ua>
4. <http://www.me.gov.ua>
5. <http://www.kmu.gov.ua>
6. <http://mon.gov.ua>
7. <http://www.dsiu.gov.ua>
8. <http://www.archives.gov.ua>

Розробник навчально-методичних матеріалів:
Хмелевська Н. В. – доцент кафедри кримінального права та процесу,
кандидат юридичних наук

_____ Н. В. Хмелевська

10 лютого 2021 року

Схвалено кафедрою кримінального права та процесу
«15» лютого 2021 року, протокол №8.

Завідувач кафедри _____ Л. П. Брич

«15» лютого 2021 року

Декан юридичного факультету

_____ С. А. Крушинський

«15» лютого 2021 року

Погоджено методичною радою університету «17» лютого 2021 року,
протокол №5.

Голова методичної ради _____ І. Б. Ковтун